

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רז

ערב שבת קודש
פרשת תבוא
י"ז באלול התשע"ז

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

מיד מחר יכולים לשלוח את שמות המתנדבים!

בהמשך להמדובר... שיש ב' אופני מלחמה, מלחמת מגן ומלחמת תנופה, להרחיב גבול ישראל - הנה אע"פ שעיקר הענין דהרחבת גבול ישראל יהי בביאת המשיח, שעז"נ "ירחיב ה' אלקיך את גבולך"... הרי כל העניינים שיהיו בימות המשיח תלויים במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, ובפרט בעקבתא דמשיחא...

וזהו ביאור הטעם שבדורות האחרונים ניתוסף בעבודה דהרחבת גבול ישראל - על ידי קירוב בני-ישראל לאביהם שבשמים, כפי שנעשה בפועל על-ידי אלו שהולכים בשיטת רבותינו נשיאינו...

...ובנוגע לפועל - שהרי כל עניין צריך לבוא לידי פועל:

כיוון שישנם מדינות ועיירות שצריך לפעול בהם, ואין מספיק אנשים שיעסקו בזה - צריכים "מתנדבים" שישעו בעצמם בשליחות רבותינו נשיאינו למדינה רחוקה ברוחניות, אף-על-פי שהיא קרובה בנשמות, ועל-אחת-כמה-וכמה למדינה שהיא בריחוק בשני העניינים.

ומילוי שליחות זו תהי' הכנה לקיום היעוד שארץ ישראל תתפשט בכל הארצות, שענין זה יהיה בביאת משיח צדקנו, אבל הדבר תלוי במעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות.

נוגע לומר זאת בגלוי עתה, ומיד למחר יכולים לשלוח ב"פתקא" את השמות של המתנדבים, ואז יבחרו את אלו שראויים לנסוע למדינה ועיר פלונית, ויהי' בהצלחה רבה ומופלאה, ובשמחה וטוב לבב.

(משיחת יום שמחת תורה תשמ"ז, תורת מנחם תשמ"ז כרך א' אמ' 384)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז באלול ה'תשע"ז - כ"ד באלול ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	י"ז באלול	ה' סנהדרין פרק כה-כו. ה' עדות.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' אבן פרק ח.	מל"ת שיו. מ"ע קעח.
ש"ק	י"ח באלול	פרק ב-ד.	פרק ט.	מ"ע קעט.
א'	י"ט באלול	פרק ה-ז.	פרק י.	מל"ת רצא.
ב'	כ' באלול	פרק ח-י.	פרק יא.	מל"ת רפח.
ג'	כ"א באלול	פרק יא-יג.	פרק יב.	מל"ת רפז.
ד'	כ"ב באלול	פרק יד-טז.	פרק יג.	מל"ת רפז.
ה'	כ"ג באלול	פרק יז-יט.	פרק יד.	מל"ת רפה.
ו'	כ"ד באלול	פרק כ-כב.	ה' מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קפ.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ז באלול	4.16	5.07	5.29	6.27	9.27	12.38	1.10	6.56.4	7.21
ש"ק, י"ח באלול	4.17	5.07	5.29	6.28	9.27	12.38	1.09	6.55.1	7.19
א', י"ט באלול	4.18	5.08	5.30	6.28	9.28	12.38	1.09	6.53.8	7.18
ב', כ' באלול	4.19	5.09	5.31	6.29	9.28	12.37	1.09	6.52.5	7.17
ג', כ"א באלול	4.20	5.10	5.31	6.29	9.28	12.37	1.08	6.51.2	7.15
ד', כ"ב באלול	4.21	5.10	5.32	6.30	9.28	12.37	1.08	6.49.9	7.14
ה', כ"ג באלול	4.22	5.11	5.33	6.31	9.28	12.36	1.07	6.48.5	7.13
ו', כ"ד באלול	4.22	5.12	5.33	6.31	9.28	12.36	1.07	6.47.2	7.11

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להתמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
כי תבא	6:18	7:30	6:34	7:32	6:25	7:32	6:36	7:32
נצבים-וילך	6:09	7:20	6:25	7:22	6:16	7:22	6:27	7:23

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, ISSN 0793 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום הש"ק ח"י אלול¹¹, ואמר: 'גוט שבת!', וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר בבית-שחוק: 'גוט יום טוב!'. (וסיים הרבי:) כיוון ששבת 'מינייה מתברכין כולהו יומין', ויום-טוב עניינו 'מועדים לשמחה' - הנה יהי רצון שתומשך השמחה גם על הימים שלאחר-יזה, על כל השנה כולה, 'לקדושה ולמנוחה, לששון ולשמחה'¹². 'גוט יום טוב!', כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, ויתן ה' יתברך טוב גשמי ורוחני בטוב הנראה והנגלה".

שחרית: מנהג הקוראים בתורה להגביה את קולם בפסוק "השקיפה" שבסיום 'שני'¹³.

לעליית 'שישי' עולה הבעל-קורא, ומעצמו - בלא קריאה בשמו - ומברך לפנייה ולאחריה¹⁴. לאחר מכן מברכים אותו בשמו כרגיל¹⁵.

מנהג הקוראים להנמיך את קולם (אך באופן שהציבור ישמע) בקריאת התוכחה, וחוזרים ומגביהים קולם ב"אלה דברי הברית" שבסיום 'שישי'¹⁶.

(11) אולי היה זה באחת השנים (ה'ש"ת או תש"ב) כשחל ח"י אלול בש"ק, שבשתיהן התוועד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (בספר-השיחות תש"ו לא מופיעה שיחה בשבת ח"י אלול).

(12) נוסח ברכת ההפטרות ביום-טוב שחל בש"ק.
 (13) לוח כולל-חב"ד.

(14) היום-יום ח"י אלול. ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. וראה שערי-אפרים שער ז סעיף כג, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי, עמ' ט, ושי"ג.

(15) לפי המורגל בהרבה ממנייני אנ"ש לברך כל עולה לתורה ב'מי שבירך' (הרבי כתב על זה: "כי כמדומני בליובאוויטש לא נהגו כן" - אג"ק כרך ב עמ' שכו. ומכך משמע, ששלילת האמירה הייתה לא רק כדי שלא לבטל מזמנו של הרבי. וראה בזה ב'התקשרות' גיליון תקי"ב, ב'לוח השבוע' הערה 2). אגב, בהמשך הדברים שם כתב הרבי: "נוסח... היותר מדויק שראיתי, הוא בסידור תורה-אור", וגם שם, לפחות בדפוס שלפניי, ד"צ ברקולין תשמ"ז, יש לתקן 'בעבור שעלה לתורה לכבוד...'. כבמחזור-השלם. וכן נוקן לאחרונה בסידורי 'תהילת ה' של הוצאת קה"ת בארה"ק (תש"ס ואילך).

(16) כנה"ג בהגהת ב"י סי' תכה, הובא במ"א ס"ק ח, לענין משנה-תורה במיוחד. פ"ח שם ס"ק ז. אם כי בשערי-הכוונות ובפני"ח הובא שהאר"י עלה וקרא את התוכחה בפיו ובקול רם כמנהג חכמי ספרד (ואולי ס"ל לרבותינו שהנהגה זו שלו אינה הוראה לרבים ולדורות, וע"ד לשון אדמו"ר האמצעי "כשאבא קורא, אין נשמעות קללות", היום-יום, יז אלול). וראה ש"ת מנחת-אלעזר ח"א סי' סו ד"ה ובפרט - ס' 'בין פסח לשבועות' פ"ד, סעיפים נא"נה, וש"ג.

פרקי-אבות - פרקים ג"ד. צ"ע אם יש לומר את המשניות 'כל ישראל' (שלפני הפרק) ורבי חנניה' (שבסופו) - לכל פרק בנפרד (וראה בסוף ההערה)¹⁷.

(17) לראשונה מצאנו את הנושא בשיחת ש"פ תצא תשמ"א (הנחה בלה"ק סכ"א), שם הביא הרבי ראייה מהנהגו בזה: "מאחר שבשבת זו לומדים שני פרקים בהמשך אחד, ובאופן שאמירת משנת 'כל ישראל' (קודם הלימוד) ומשנת 'רבי חנניא בן עקשיא' (לאחרי הלימוד) היא רק פעם אחת, על שני הפרקים כאחד [משנת 'כל ישראל' - קודם התחלת פרק ראשון, ומשנת 'רבי חנניא בן עקשיא' - לאחר סיום פרק שני] - מובן, שישנו קשר ושייכות בין שני הפרקים, ועד שלומדים אותם בהמשך אחד".

לאחר מכן, במשך השנים, דן בזה הרבי פעמים רבות, ודרש לחקור ולברר זאת, ללא מסקנא סופית (התוועדיות' תשמ"ה ח"ה עמ' 2887 ואילך, 'התוועדיות' תשמ"ז ח"ד עמ' 352 ואילך). ב'התוועדיות' תשמ"ו ח"ד עמ' 444 מחלק, שבכלל אין לומר את המשניות בין הפרקים כמו שאין מפסיקין בין שתי פרשיות מחוברות בקריאת התורה, וצריך לאומן רק בין הפרקים ה"ו כדי להפריד בין משנה וברייתא [וכאופן זה כתבו בסידורי 'תהילת ה' החדשים, אם-כי לא ציינו לשיחה זו, ואדרבה בספ"ה ציינו לשיחת תשמ"ז שבקטע הבא, שלפיה יש לומר משניות אלה פעמיים גם בשאר הפרקים]:

אמנם לאחר מכן, ב'התוועדיות' תשמ"ז ח"ד עמ' 400, לאחר שמביא ראייה לנושא זה מקורבנות מוסף דסוכות ודוחה אותה, מסביר שמצד תוכן מרו"ל אלו והסיבה לאמירתם מספיק לאומרם פעם אחת, ומאידך מביא ראייה להיפך מכך שצריך להפריד בין פרק ה' שהוא משנה לפרק ו' שהוא ברייתא (כמדוגש בתחילתו "שנו חכמים בלשון המשנה"), ואמירה זו היא "העצה הכי פשוטה" לעשות כן. ומסיים: "ומזה יש ללמוד גם בנוגע לפרק שלישי ופרק רביעי (אף ששניהם משנה ולא ברייתא) - כי, נוסף להטעם שאין לחלק באופן האמירה דפרק חמישי ושלישי ושלישי ורביעי, יש צורך להדגיש את החילוק שבין פרק שלישי לפרק רביעי, שהרי גם בחלוקה לשני פרקים יש נפקא-מינה לדינא", עכ"ל [וכך נקטנו בלוח זה עד גיליון תכב ועד בכלל].

מאידך, ברור שהרבי לא התייחס לשיחה זו כ'משנה אחרונה', שהרי לאחר-מכן ב'התוועדיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 279 הביא את שני הצדדים בשוה, ויתרה מזו - בספר-השיחות תש"ג (מוגה) ח"ב עמ' 681 הערה 104 מביא רק את הסברא לומר פ"א, וכן בספר-השיחות תנש"א (מוגה) ח"ב עמ' 797 הערה 15 מביא רק סברא זו, אך מוסיף "וצ"ע וביור בזה", וכלל לא צויין בשיחות הללו להתוועדיות תשמ"ז הנ"ל.

ולכאורה, כיוון שבשיחות המוגהות אין הכרעה בזה, ובבלתי-מוגהות יש הכרעות לכאן ולכאן, צריך להישאר במצב המקורי שאותו תיאר הרבי בשנת תשמ"א - לומר זאת תמיד רק פעם אחת, ובפרט שכן נוטים הדברים מסה"ש תש"ג ותנש"א הנ"ל. ויה"ר שזוכה לכוון לדעת הרבי.

ע"פ הספר 'הלכות ומנהגי חב"ד'

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תבוא
ח"י באלול

מעט אשר נתפרסם² אשר יום השמונה עשר
בחודש אלול הוא יום ההולדת של הבעש"ט
[בשנת נח"ת] ושל רבנו הזקן [בשנת קה"ת] -
נהגו בכמה מקומות, ובפרט בבתי כנסיות חב"ד,
לעשות אותו יום התוועדות, בסיפורי מעשי
צדיקים, חיזוק בדרכי החסידים בכלל ואהבת
ישראל בפרט, וקבלת החלטות בקביעות עיתים
ללימוד התורה - הנגלה והנסתר.³
החשבון צדק הוא במיוחד ב"ב ימים אחרונים
של חודש אלול, מח"י אלול עד סוף החודש, שכל
יום מהי"ב ימים הוא כנגד חודש אחד מ"ב חודשי
השנה, יום לחודש יום לחודש (ח"י אלול - כנגד
חודש תשרי, י"ט אלול - כנגד חודש מרחשוון,
וכו')⁴.

(1) כ"ך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא 'כי תבוא'), ועד
לדרושי רבותינו נשיאנו דפרשה זו בהתחלתם (לקוטי שיחות,
כרך יט, עמ' 611 בהערה למכתב כללי. ושם עמ' 244 בהערה
8: כ"ה בטא"ח ס"ו ס"ס תכח. וברמב"ם "סדר תפילות" - "והיה
כי תבוא" ואכ"מ. כ"ז מופיע גם להלן כרך כד עמ' 641. וזאת
למודעי, שלא ניתן לומר שהכוונה כאן ברמב"ם (רק) להתחלת
הפרשה ולא לשמה, כי זאת כבר כתב הרבי כהסבר על השינוי
בשמות הפרשיות המופיעות בהל' תפילה ר"פ יג, מול 'סדר
תפילות' שבו כן מצוין הרמב"ם את שם הפרשה - ראה בלקוטי
שיחות כרך ה' עמ' 57 בשו"ג הראשון להערה 1).
(2) ובמקום אחר כתב הרבי: "שנים רבות היה עניין ח"י אלול
ועניין ג' דסליחות בהעלם, ועכשיו ניתנה רשות לגלות" (אג"ק
ח"א עמ' תלב). לכאורה החל הפרסום לפרטי העניינים בזה
החל (שיחת) ח"י אלול ה'ש"ת, אף שהתאריך היה ידוע הרבה
לפני כן (אם לא מאז ומקדם) לא רק לרבותינו נשיאנו שלפניו,
שאצלם היה יום זה "יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא",
כאמור בס' המנהגים עמ' 101 מרשימת כ"ק אדמו"ר מהורי"צ,
אלא גם לחסידים, ולא רק לחסיד חב"ד אלא גם לחסידים
אחרים (כדאיתא בלקוטי דיבורים ח"א עמ' 64 ובכ"מ). וע"ע.
(3) ספר השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר השיחות תשמ"ח
ח"ב עמ' 634 הערה 8.
(4) לקוטי שיחות, כרך כד, עמ' 518.

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול
כשהיה חל ביום השבת, ומשנת תשל"א ואילך
התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדות
אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח⁵.
במניין שהתפלל בו הרבי (אם לא היה חתן
וכי"ב), היו אומרים תחנון ביום זה⁶ (וראה
בהערה).
כ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהורי"צ
- נ"ע - היו אומרים "גוט יום טוב!" בח"י אלול.⁷
פעם סיים הרבי את שיחת ח"י אלול: "כ"ק מו"ח
אדמו"ר אמר פעם⁸ בח"י אלול: 'גוט יום טוב!'
(חג שמח)" ואמר בעצמו: "גוט יום טוב!"⁹. ופעם
אחרת, בסיום ההתוועדות בשבת קודש ח"י אלול,
סיפר הרבי¹⁰: "פעם נכנס אחד באמצע התוועדות

(5) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כא.
(6) בשנת תשמ"ט נשאל הרבי בדבר אמירת תחנון בח"י אלול,
והשיב בכתב: "בעניינים התלויים ברגש - אין לשאול, כיוון שזו
הוכחה שאין רגש" ('אוצר מנהגי חב"ד' שם עמ' כב. והעיר שם,
שכמוכן אין הכוונה לרגש מוטעה שנוצר רק בעקבות קריאת
המענה האמור).
ואף שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב הורה לכ"ק אדמו"ר מהורי"צ שלא
לומר תחנון ביום זה (ספר השיחות תש"ג עמ' 140. בתרגום ללה"ק
עמ' קמד). אבל זו במפורש "הוראה ליחיד" ולא לרבים. וראה
אודות ההנהגה בפועל אצל הרבי ב'אוצר מנהגי חב"ד' שם. בדבר
המסופר שם, שפעמים רבות הכה הרבי ב'סלח לנו', אף שהיה שם
חתן ובשל כך לא אמרו תחנון (וי"א שאף אמר 'צדקתך' בשבת ח"י
אלול למרות שהיה אז חתן). ו"א שהרבי לא מנע אמירת תחנון כיוון
שלא רצה לקבוע לרבים מנהג בזה מצידו, בדרך 'מלמעלה למטה',
אלא שהדברים יבואו מתוך הרגש של הציבור, כלשון המענה. וע"ע
(ראה 'התקשרות' גיליון תמא עמ' 15 ואילך).
(7) ספר המנהגים עמ' 102.
(8) בשנים תש"ב, תש"ג, תש"ה (נסמן ב'התוועדות' שבהערה
הבאה).
(9) 'תורת מנחם - התוועדות' תשי"ב ח"ג (ו) עמ' 173. ולהעיר
מסה"ש תש"ג עמ' 142 שאמר ע"ז כ"ק אדמו"ר מהורי"צ "חייב
אדם לומר בלשון רבו".
(10) ש"פ תבוא, ח"י אלול תשי"ג ('תורת מנחם - התוועדות'
תשי"ג ח"ג (ט) עמ' 173).

"נזכרים ונעשים" בח"י אלול

"ח"י אלול" הוא מהמועדים הנסתרים שנתגלו, והוא נותן את הכוח
לכל אחד שיוכל להמשיך גם את העניינים שבפנימיות אל הגילוי
• עיקר החשבון מח"י אלול הוא על פנימיות התורה, ומשנה לשנה
מתווסף יותר... • ההוראה והחידוש בתורת הבעל שם טוב שנאמרה
בהיכל המשיח: אין צורך במלחמה כדי להשכין אלוקות בעולם •
משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

וכן גם ח"י אלול, הנה בכל שנה ושנה חוזרים
ונשנים כל העניינים שאירעו בכל הזמנים, הקשורים
עם הבעש"ט ורבינו הזקן, על-ידי שמזכירים אותם.
ובזה יובן מה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר (לפני
עשר שנים)⁵, שח"י אלול מכניס חיות באלול,
ובהזדמנות אחרת אמר בנוסח זה: ח"י אלול מכניס
חיות בעבודה של "אני לדודי ודודי לי"⁶ (ראשי-
תיבות אלול) - שזה נעשה בכל שנה ושנה.
ועל-פי מה שכתב רבינו הזקן באגרת הקודש
שבתניא⁷, שבכל שנה ושנה נמשך אור חדש שלא
היה מעולם, מובן גם בנוגע לח"י אלול, שבכל שנה
מיתוספים העניינים. ואף שבגילוי לא רואים זאת,
ויתירה מזה, נדמה שמזמן לזמן מתמעטים העניינים,
אבל האמת היא, שבפנימיות - והפנימיות מוכרחת
סוף כל סוף לבוא בגילוי - מיתוספים העניינים.

ג. והנה, ידוע המשל המובא בחסידות⁸, לאחד

(5) שיחת ח"י אלול תש"ה בתחילתה (סה"ש תש"ה עמ' 221).
וראה 'תורת מנחם - התוועדות' ח"ד עמ' 203. וש"נ.
(6) ראה גם ר"ד ח"י אלול תש"ז ס"ג (סה"ש תש"ז עמ' 451). וש"נ.
(7) סימן יד.
(8) ראה לקו"ת דברים א.ב. וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס)
עמ' תסז. וש"נ.

א. ח"י אלול הוא יום הולדתם של מורנו הבעל שם
טוב ורבינו הזקן.
בנוגע ליום הולדת הבעל שם טוב שהיה בח"י
אלול, אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר באחת ההתוועדות²,
שח"י אלול הוא יום הולדתו של הבעש"ט בגופו,
בנפשו, וגם בהתגלותו בעולם - שזהו עיקר חידושו
של הבעש"ט, שנתגלה בעולם.
וכן בנוגע לרבינו הזקן, שמלבד יום הולדתו
בגופו, אירעו ביום זה כמה וכמה עניינים הקשורים
בו.

ב. 'והימים האלה נזכרים ונעשים'³:
איתא בכתבי האריז"ל⁴, שימים שיש בהם עניין
מיוחד, הנה בכל שנה ושנה כשמזכירים אותם
- נזכרים - זיכרון הראוי לשם זה על-פי תורה,
אזי ונעשים - שנמשכות עוד הפעם ההמשכות
שנמשכו בפעם הראשונה: בט"ו בניסן - יציאת
מצרים, וכן בשאר המועדים.

(1) מכאן עד סוס"ד - נדפס גם בלקו"ש ח"ב עמ' 636 ואילך.
(2) שיחת כ' כסלו תרצ"ג ס"ב (לקו"ד ח"א לב.ב).
(3) אסתר ט.כח.
(4) ראה הרמ"ז בספר תיקון שובבים. הובא ונת' בספר לכ"דוד
(להחיד"א) פכ"ט.

והווי שפל-רוח בפני כל אדם

רבי מאיר אומר הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה, והווי שפל-רוח בפני כל אדם, ואם בטלת מן התורה - יש לך בטלים הרבה כנגדך, ואם עמלת בתורה הרבה - יש שכר הרבה ליתן לך (פרק ד, משנה י)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:
והווי שפל-רוח בפני כל אדם - ללמוד אפילו ממי שהוא קטן ממך בחכמה.

פירוש כ"ק אדמו"ר:
והווי שפל-רוח בפני כל אדם - אדמו"ר הזקן (כאן, בסידור) העדיף את הגרסה "בפני כל אדם" על הגרסה "בפני כל האדם".

בטעם הדבר יש לומר:

אפשר להגיע לשפלות-רוח לפני הכול בשתי דרכים כלליות.

הראשונה - להתבונן בזה שכל אחד ואחד מקבל שלמות מחברו דווקא, וגם אם הוא נעלה מחברו, עדיין הוא צריך לו, כי כל ישראל הם קומה אחת שלמה וכל איבר שבה משלים את חברו (ואפילו הרגליים משלימות את הראש, כי עליהן הראש מגיע למחוז-חפצו). התבוננות זו מביאתו להיות שפל-רוח לפני כל אדם מישראל.

הדרך השנייה - להתבונן בזה שהוא גרוע אפילו מרשע, כי ייתכן שהלה חטא משום שהנסיבות הביאוהו לזה, או שיצרו גדול במיוחד; ואילו הוא גרוע ממנו בהרבה. התבוננות זו מביאתו להיות שפל-רוח גם לפני נכרים (כי ייתכן שימצא בעצמו שאינו נזהר בכמה עניינים שבהם זהיר גם הנכרי).

הבדל נוסף בין שני סוגי ההתבוננות הללו: הראשונה אמנם מביאה לשפלות-רוח, אבל לא לעצבות. שהרי 'חשבון' זה אינו מורה על פחיתות ערכו, אלא שהוא זקוק לחברו. ואילו ההתבוננות השנייה מביאה גם לעצבות, או על-כל-פנים למרירות.

ושתי הגרסאות במשנתנו מכוונות כנגד שני סוגי ההתבוננות הללו: "בפני כל אדם" קאי על בני-ישראל בלבד, כמאמר רז"ל "אתם קרויים אדם". לעומת זאת, "בפני כל האדם" כולל גם את אומות-העולם. ולכן בחר אדמו"ר הזקן בגרסה (התבוננות) הראשונה, כי התבוננות זו אינה מביאה לידי עצבות, והרי עבודת ה' צריכה להיות בשמחה.

לאור האמור מובן גם מה שבספר התניא (ריש פרק ל) בחר אדמו"ר הזקן בגרסה (התבוננות) השנייה - "בפני כל האדם":

שם מדובר בעצה לטמטום הלב, היינו שהאדם אינו יכול להילחם עם יצרו "מפני כבודו שבלבו", ולכן צריכים להכניע 'כבודו' זו בדבר שהוא במינה ובדוגמתה - מרירות ועצבות (ששורשן מנוגה).

(ליקוטי שיחות, כרך ד, עמ' 1212. ביאורים לפרקי אבות פרקים אה, עמ' 204-201)

- רק על תוכן התורות¹³. התורה הראשונה שאמר מורנו הבעש"ט אחרי קבלת-שבת, היתה:

"והיה כי תבוא אל הארץ גו'¹⁴ - ארץ מלשון מרוצה, כי בתיבת ארץ יש שני פירושים: א) כדאיתא במדרש¹⁵ "למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה", ב) וארץ לשון מרוצה¹⁶, "והיה כי תבוא אל הארץ" - כשתגיע להרצון ומרוצה "אשר וגו' נתן לך", שהוא מתנה מלמעלה בירושה בכל אחד מישראל, צריכה להיות העבודה של "וישבת בה" - להביא הדברים בהתיישבות, "ולקחת גו' ושמנת בטנא" - להלביש אורות בכלים, "והלכת אל המקום" - הוא עניין ההשגחה פרטית, יהודי כשהוא הולך ממקום למקום אין הוא הולך בעצמו, אלא ההשגחה העליונה מוליכה אותו, והכוונה היא - "לשכן שמו שם", לפרסם אלוקות בעולם.

אחרי תפלת ערבית חזר מורנו הבעש"ט שנית על תורה זו, והוסיף:

"והיה כי תבוא גו' - בכדי שתגיע לרצון כו', זהו עלידי - "לשכן שמו שם" - מסור נפשך על פרסום אלוקות, עלידי עשיית ברכה ואמירת פסוקי תהילים.

מדבריו אלה של מורנו הבעש"ט, ש"לשכן שמו שם" זהו עלידי ברכה ופסוק תהילים, מובן, שעניין זה שייך לכל אחד ואחד, כי לעשיית ברכה ואמירת פסוק תהילים, יש לכל אחד שייכות.

וכן מובן גם מאופן אמירת התורה: שתי התורות הראשונות הנ"ל - כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר - נאמרו עלידי מורנו הבעל שם טוב בהקהל, בנוכחות תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכל החסידים, והרבי הוסיף שגם נשמות מעלמא דנוקבא נכחו אז. ההבדל שבין דבר לנוקבא בנגלה הוא, שאיש דרכו לכבוש, מה-שאינן אשה¹⁷. וכך גם בעבודה - ישנן נשמות שדרכן לכבוש, וישנן נשמות שאין דרכן לכבוש, ואף נשמות אלו שאין דרכן לכבוש, שייכות הן לעניין "לשכן שמו שם", עלידי עשיית ברכה ואמירת תהילים או עשיית טובה לזולת -

שיש לו אוצר חתום שלא ראהו, אבל מכיוון שהוא יודע שהאוצר שלו, ומפתחות האוצר נמצאים בידו, וביכולתו לפתוח את האוצר מתי שירצה, הנה אף שכרגע אינו רואה את האוצר, מכל-מקום הרי הוא בשמחה גדולה⁹.

וכמורכב בנידון-דידן: כיוון שהמפתח נמצא בידינו, ומתי שנרצה יכולים אנו לפתוח את האוצר, גם "היום, אם בקולו תשמעו"¹⁰, בשעתא חדא וברגעא חדא - הנה אפילו שאין הדבר אצלו בהרגש, הרי הידיעה כשלעצמה, והוודאות שבפנימיות יש לנו זאת, צריכה לפעול עליו.

ד. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹¹, שפעם היה ח"י אלול מהמועדים הנסתרים; הרבי ה"צמח צדק" גילה זאת לבניו הקדושים. כ"ק אדמו"ר מהר"ש היה רגיל בח"י אלול כשחל בשבת, או בשבת שלפני ח"י אלול - לומר מאמר חסידות של רבינו הזקן. ואחר-כך נעשה ח"י אלול מועד גלוי.

עניין זה צריך לתת כוח לכל אחד, שהעניינים שבפנימיות, יהיו יכולים להמשיכם בגילוי. וכאמור, שח"י אלול מכניס חיות באלול ובעבודה של "אני לדודי ודודי לי", ומזה ממשיכים חיות על כל השנה בעניינים הרוחניים, ובמילא זה מתגלה על כל השנה גם בעניינים הגשמיים, בכני, חיי ומזוני רוויחא.

* * *

ה. בשנת תרצ"ז סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹², שאביו, הרבי (מהורש"ב) נ"ע התייגע פעם מאוד באחד ממאמרי אביו אדמו"ר מהר"ש, ומשום כך לקחו אביו להיכל המשיח - היה זה בח"י אלול תרנ"ב - והוא - הרבי נ"ע - שמע שם שבע תורות מהבעל שם טוב.

הרבי (מהורש"ב) נ"ע חזר על כל התורות בלשונן, וכ"ק מו"ח אדמו"ר חזר אז - בשנת תרצ"ז

(9) ראה תו"א ס"פ בראשית.

(10) תהילים צה. וראה סנהדרין צח, סע"א.

(11) שיחת ח"י אלול תש"ה ס"ב (סה"ש תש"ה עמ' 321).

(12) סה"ש תרצ"ז עמ' 091 ואילך. וראה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סת"ט ואילך. וראה גם שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול תשי"ג ס"ח ואילך (תורת-מנחם - התוועדות' ח"ט עמ' 161 ואילך). וש"נ.

(13) ב' התורות הראשונות - נעתקו ב"היום יום" חי אלול.

(14) ריש פרשתנו.

(15) ב"ר פ"ה, ת.

(16) ראה פי' מהרז"ו ועץ-יוסף שם.

(17) יבמות סה, ב.

השקיפה ממועון קדשך . . וברך את עמך את ישראל (כו,טו)

כמה גדול כוחן של עושי מצווה, שכל השקפה שבתורה ארוכה, וזה בלשון ברכה. אמר רבי יוסי בר חנינא: ולא עוד, אלא שכתוב בו היום הזה (ירושלמי מעשר שני פ"ה)

רבי יוסי בר חנינא מוסיף על דברי התנא קמא, שאין הדבר כן במצוות ביכורים בלבד, אלא כן הוא בכל זמן ובכל מקום: קיום המצוות הופך את הקללה לברכה.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 155)

את ה' האמרת (כו,יז)

לשון הפרשה והבדלה... לשון תפארת, כמו יתאמרו כל פועלי אוון (רש"י)

לשון הפרשה והבדלה – מצד עצם מציאותו וטבעו אין יהודי שייך כלל לרע, הוא מובדל ומופרש מכל עניין של חטא ועוון.

לשון תפארת – גם אם חטא ופגם ועבר את הדרך, בכוחו לשוב בתשובה ולהפוך את החטא עצמו לתפארת ושבח, שהזדונות יהפכו לזכיות. וכנרמז בפסוק שרש"י מביא: "יתאמרו כל פועלי אוון".

(ליקוטי שיחות כרך ט, עמ' 173)

הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם (כו,טז)

"הסכת ושמע" – רומז למצוות תקיעת שופר, "לשמע קול שופר". "הסכת" – תקיעות דמיושב, "ושמע" – תקיעות דמעומד.

(וסימנך: "הסכת ושמע" עולה תתק"א, ובכל המאה קולות יש תת"ק טרומיטין (שכן שיעור כל קול הוא תשע טרומיטין), והתקיעה האחרונה דתקיעות דמיושב היא גדולה, אם כן צריכים לחשב טרומיט נוסף – סך הכול תתק"א).

"היום הזה" – קאי על ראש-השנה, כמאמר "זה היום תחילת מעשיך".

"נהיית לעם" – ככתוב (ניצבים כט) "אתם ניצבים היום... למען הקים אותך היום לו לעם", שכידוע קאי על ראש-השנה.

(לקוטי לוי יצחק לזוהר חלק ב, עמ' שפח)

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך (כח,ב)

"ובאו עליך כל הברכות האלה" – היינו המשכת הברכה בעולם האצילות. "והשיגוך" – הברכה נמשכת ויורדת עד לעולם הזה.

לכן אנו מבקשים בכל יום 'רפאנו', 'ברך עלינו', וכיוצא בזה, אף שדינו של כל אדם כבר נפסק בראש-השנה, כי בראש-השנה נמשכות הרפואה והברכה בעולם האצילות, ואדם נידון בכל יום (לפי מעשיו של אותו יום) אם ראוי הוא שירד חסד זה אליו בעולם הזה.

(אור התורה דברים עמ' תתרפ"ט)

בעניין שבעת כוכבי לכת, שאחד מהם בפרט נקרא כוכב. ובפרטיות כשאומרים "כוכב", הכוונה רק על כוכב, אבל בכללות נכללים כל שבעת כוכבי הלכת בשם "כוכב"²¹.

ובנוגע לעניינינו:

מה שאומרים על ח"י אלול שהוא מכניס חיות באלול, הכוונה היא לא רק "חיות" דווקא, ולשלול את ה"אור" ואת ה"כוח", אלא הכוונה על שלושת העניינים, אור, כוח וחיות, שכולם נכללים במילת "חיות".

כמורכב אין הכוונה על עבודת אלול דווקא, אלא על כל העבודות, שכולן נכללות ב"אלול".

וכמאמר רז"ל²²: אלול – ראשי-תיבות: אינה לידו ושמתו לך²³, עניין ערי מקלט. ובעבודת האדם זהו קו התורה, כי דברי תורה קולטין הן²⁴.

אלול – ראשי-תיבות: "אני לדודי ודודי לי"²⁵, קו העבודה היא התפילה²⁶, ובפרט בימינו אלו שאין לנו אלא עבודה שבלב זו תפילה²⁷, התופל²⁸ ומחבר את ישראל לאביהם שבשמים.

אלול – ראשי-תיבות: "איש לרעהו ומתנות לאביונים"²⁹, קו דגמילות-חסדים.

ובתור הקדמה ויסוד לכל קווים אלו, אלול – ראשי-תיבות: "ומל ה' אלקיך) את לבבך ואת לבב (זרעך)³⁰ – עניין התשובה.

וזוהי כוונתו של ח"י אלול – שמכניס כל העניינים של חיות, בכל העבודות של אלול.

* * *

א. דובר לעיל אודות תורת הבעש"ט על הפסוק "והלכת אל המקום אשר יבחר הוי' אלוקיך לשכן

21) ראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש (ד"ה והחלק השישי – קרוב לסופו). רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ז וב"פירוש" שם. פ"ג ה"א וב"פירוש" שם. מלות ההגיון להרמב"ם שער יג.

22) ראה גם 'תורת-מנחם – התודעויות' ח"ד עמ' 308. וש"נ.

23) פע"ח שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים משפטים כא, יג.

24) מכות י, א.

25) פע"ח שם. שעה"פ שה"ש ו, ג.

26) ראה סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ה. ובכ"מ.

27) תענית ב, א.

28) ראה פרש"י ויצא ל.ח. ובאוה"ת שם (כרך ה) תתסזב, ואילך. סה"מ תש"ט עמ' 79.

29) אסתר ט, כב. וראה בס' ערוגת-הבושם בשם ס' אמרכל.

30) בעה"ט ניצבים לו, ו.

שזוהי שיטת הבעל שם טוב; לא על-ידי מלחמה, אלא על-ידי תוספת אור באהבת-ישראל.

במלחמה – זקוקים לאיש שדרכו לכבוש, כי אם לא כך, אזי מתריסים מיד כנגד הלוחם: קשוט עצמך ואחר-כך קשוט אחרים¹⁸.

מה-שאין-כן בדרך של תוספת אור – שייכים כולם לעשות ברכה, לאמירת פרק תהילים, עשיית טובה לזולת בגשמיות, ובינתיים להכיר את הזולת, לדבר איתו, ולהטיב לו ברוחניות, לקרבו לאבינו שבשמים.

אלא, שעל זה תובעים מסירות-נפש. וכלשון הבעש"ט בתורתו זו: "מסור נפשך בכדי לפרסם אלוקות", כי, באופן שכלי, טוען האדם, מה אפשר לו לפעול כו'. ועל זה אומרים לו: אל תתחשב בשכלך כלל, ומסור נפשך לפרסם אלוקות.

יהודי צריך לדעת שלכל מקום הוא בא בהשגחה פרטית, כאן הוא המקום שעליו להאירו, ועל-ידי זה להמשיך אור בכל העולם, ובמילא צריך הוא להוסיף אור.

ועל-ידי-זה יצליח גם בלבושי הטבע, כי שליחות ההשגחה הפרטית מה שהוא בא למקום פלוני, מתלבשת בלבושי הטבע, שהוא חושב שבא לשם בגלל עניינים גשמיים, ועל-ידי העניין של "לשכן שמו שם", ימשיך ברכה גם בענייניו הגשמיים¹⁹.

* * *

א. בחסידות²⁰ מדובר רבות אודות אור, כוח וחיות, שהם עניינים נבדלים זה מזה. אמנם, ישנם עניינים שכשמדברים אודותם בפרטיות מכוונים באמת על עניין פרטי, אבל יכולים לפעמים להזכיר שם עניין פרטי אחד ולכוון על כל העניינים.

וכך מוצאים אנו גם במשניות, שבסדר טהרות ישנן כמה מסכתות, וביניהן גם מסכת טהרות. ובפרטיות כשאומרים "טהרות", הכוונה על מסכתות טהרות דווקא, אבל בכללות, נכללות כל המסכתות בשם "טהרות". וכך מוצאים אנו גם

18) ב"מ קז, סע"ב. וש"נ.

19) בהרשימה שנדפסה בבטאון-חב"ד. צויין, שחסרים כאן ג' סעיפים (המו"ל).

20) ראה המשך תרע"ב ח"א ע' תפט. ע' תרלג. ח"ג ע' א'שט. ועוד.

פרשת תבוא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוֹקֶיךָ נותן לך (כו,א)

כל מקום שנאמר והיה אינו אלא שמחה (ב"ר פמ"ב)

ביאת הארץ רומזת לירידת הנשמה לעולם הזה, שהיא ירידה גדולה, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. ובכל־זאת נאמר עליה לשון שמחה, שכן זה רצון הקב"ה, "אשר ה' אלוֹקֶיךָ נותן לך", ואם־כן ברור שירידה זו צורך עלייה היא.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 357)

ולקחת מראשית כל פרי האדמה (כו,ב)

פירות ביכורים לא הוקרבו על־גבי המזבח אלא ניתנו לכהן לאכילה. ללמדך: תפקידו של האדם אינו לבטל את הגשמיות, אלא להחדיר לתוכה קדושה, כפי שהיא בגשמיותה. זהו שנאמר "מראשית" (ולא כל ראשית, רש"י), פירושו: על האדם להשאיר לעצמו פירות בכלל, וגם פירות מובחרים ("ראשית"); אלא שצריך להחדיר בהם קדושה, שיהיה ניכר שמפירות אלו לקחו ביכורים.

(לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 358)

ולקחת מראשית כל פרי האדמה (כו,ב)

אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה . . . אומר הרי זה ביכורים (רש"י)

"אדם יורד לתוך שדהו" – הקב"ה נכנס לכרם עם־ישראל, "ורואה תאנה שביכרה" – ילד או ילדה שנכנס לגיל מצוות (או אדם מבוגר שזה עתה התקרב לתורה), 'אומר הרי זה ביכורים' – הוא מצווה ורוצה שיחנכו ילד זה לתורה ולמצוות, שיביאוהו "לבית המקדש". ומי שעוסק בכך – "בת קול מברכתו . . . תשנה לשנה הבאה" (רש"י פסוק טז): הוא יזכה לקרב עוד ועוד יהודים ולהביאם "לבית המקדש".

(לקוטי שיחות ט עמ' 159)

והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם (כו, ב)

בשבת פרשת תבוא, ח"י אלול תרנ"ב, זכה הרבי הרש"ב ל"עליית נשמה", שבה עלה להיכל הבעל־שם טוב. באותה שבת אמר הבעל־שם טוב תורה על הפסוק "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלוֹקֶיךָ לשכן שמו שם":

"והלכת אל המקום" – כאשר יהודי הולך ממקום למקום, אין זה מיוזמתו, אלא "אשר יבחר ה' אלקיך" – מובילים אותו מלמעלה, "לשכן שמו שם" – כדי לפרסם אלוֹקות במקום שבא לשם.

(היום יום יח אלול)

מגיע השמימה⁴¹, ישנן המדרגות הנ"ל. בכללות הרי זה החילוק בין תפילה דחול שבה מופיעות בקשות צרכיו של אדם, לבין תפילה דשבת, שהיא רק שבחו של מקום, והיא תפילה שבתפילה. וכמו כן בתורה – הרי זה החילוק שבין גליא דתורה, שהיא אילנא דטוב ורע, כיוון שבגליא דתורה מדובר אודות עניינים גשמיים, שזהו עניין הבירורים, לבין פנימיות התורה, "אילנא דחיי"⁴², שמדברת רק אודות אלוֹקות, והיא תורה שבתורה. ועיקר חשבון הנפש בי"ב הימים מח"י אלול עד ראש־השנה, צריך להיות בנוגע לפנימיות התורה. בוודאי צריך להיות חשבון בכל תרי"ג המצוות, בכל הפרטים והדקדוקים, ואדרבה – המעשה הוא העיקר, אבל, בעניין זה צריך להיות בשלימות עוד לפני ח"י אלול. והחל מח"י אלול – התגלות תורת החסידות – הסדר הוא על־דרך "אבוך במאי הווי זהיר טפי"⁴³, זהיר מלשון זהירות ובהירות, שעל־ידי זה מאיר לו בכל ענייניו⁴⁴ – צריך להיות עיקר וחיות החשבון בנוגע ללימוד פנימיות התורה, לא רק בנוגע ללימוד בלבד, אלא גם בנוגע להנהגה על־פי חסידות, ד"גדול תלמוד המביא לידי מעשה"⁴⁵.

וזה יאיר את חשבון הנפש גם בכל ענייניו. והרי החשבון מביא את הקבלה טובה על להבא – שיהיה "יפוצו מעיינותיך חוצה", ב"חוצה" שלו, וגם בחוצה ממש, שעל־ידי זה אתי מר, מלכא משיחא⁴⁶, במהרה בימינו.

(קטעים מהתוועדות שבתיקודש פרשת כ"תבוא תש"ז*.
תורת־מנחם כרך יז, עמ' 193:201)

(* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר בלה"ק, ונדפסה בבטאון חב"ד חוברת טו' עמ' ד ואילך. ולאח"ז בהוספות ללקו"ש ח"ט עמ' 337 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

שמו שם", ועל תורתו של הרב המגיד ממעזריטש על הפסוק "מראשית פרי האדמה"³¹, – תורתו של הרב המגיד נדפסה בספר "אור תורה"³², אשר, כ"ק מו"ח אדמו"ר ואביו הרבי (מהורש"ב) נ"ע, ומסתמא גם הרביים הקודמים, חיבבו ספר זה³³, למרות שהמגיד בעצמו לא כתבו אלא תלמידו – "והלכת אל המקום אשר יבחר הוי' אלוֹקֶיךָ" – היינו העולם הזה, שהוא המקום בו בחר הקב"ה, כדאיתא במדרש³⁴ על הפסוק³⁵ "שוקיו עמודי שש", "שנשתוקק הקב"ה לבראותו", שכאן בעולם הזה דווקא ישנו התענוג שלמעלה. אבל, אין הפירוש שהכל כבר גמור ומוכן, אלא כמאמר רז"ל "לעשות – לתקן"³⁶, שישראל על־ידי עבודה עושים את העולם הזה דירה לו יתברך, ולשם כך היתה ירידת הנשמה למטה, ירידה מאיגרא רמה³⁷ – נשמות חצובות מתחת כיסא הכבוד³⁸, וגבוה יותר – וירדה למטה, בכדי לעשות דירה לו יתברך. שזהו תוכן תורת הבעש"ט בעניין "לשכן שמו שם", ותורת הרב המגיד על הכתוב "מראשית פרי האדמה" בעניין עבודת הבירורים, שעל־ידי זה עושים את הדירה.

ח. אודות³⁹ הימים שמח"י אלול עד ראש־השנה, אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁰, שהם י"ב ימים של חשבון הנפש על השנה החולפת, יום לחודש יום לחודש. והנה, דובר לעיל (ס"ט בגוף השיחה) בעניין "עשר קדושות הן" שישנן בעולם, שנה ונפש. גם בתפילה, שהיא "סולם מוצב ארצה וראשו

(31) כנראה שעניין זה נזכר בהסעיפים החסרים כנ"ל הערה 19 (המו"ל).
(32) ריש פרשתנו.
(33) ראה סה"ש תש"ט ס"ע 633 ואילך.
(34) במדבר רפ"י.
(35) שה"ש ה, טו.
(36) ראה פרש"י לב"ר פי"א, ו.
(37) ע"פ לשון חז"ל – חגיגה ה, ב.
(38) זח"ג כט, רע"ב. וראה הנסמן בנצ"ז לזח"א קיג, א.
(39) סעיף זה נדפס גם בלקו"ש ח"ב עמ' 983 ואילך.
(40) שיחת ח"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג עמ' 771:9).

הכנה לגילוי העתיד

חסידות מגלה את הפנימיות; על-ידיה יתגלה עצם האלקות

כתוב בספרי קבלה, שעד ביאת המשיח כל ה"גילויים" בעולם הם רק מ"חיצוניות עתיק" ומשיח יפעל את הגילוי של "פנימיות עתיק".

כיוון שבהכנה יש בה "מעין" העניין שעבורו היא הכנה – יש לומר, שהחידוש של חסידות הוא עניין ה"פנימיות" בעבודת האדם בתורה ומצוות, ולכן חסידות היא הממשיכה את "פנימיות" האלקות, "פנימיות עתיק".

...חסידות (ובכללות פנימיות התורה הנקראת "נשמתא דאורייתא") מגלה את נקודת החיות של היהודי בכל ענייני תורה ומצוות, שתכונת ה"חיות" היא, שמתאחדת עם הדבר אותו היא מחיה: "חיות" אינה מוסיפה שום פרטים חדשים בדבר שמחיה. . אלא היא הנשמה של הגוף החי, שכל נקודה בגוף היא נקודה חיה.

והטעם על כך הוא, כי "חיות" היא הנשמה והפנימיות של האדם. ולכן במקום שהחיות מגיעה, חודרת היא במקום לגמרי.

וזהו החידוש של חסידות בעניין תורה ומצוות: לימוד התורה וקיום המצוות ייתכן שיהיה באופן שהיהודי והתורה והמצוות הם שני דברים; אפילו בלימוד התורה, שעל-ידו נעשה (כמבואר בתניא) "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו וכו' להיות לאחדים וכו'" עם הקב"ה – זהו בנוגע לכוח השכל שלו. חסידות, לעומת זאת, תובעת ומראה את הדרך כיצד יכול כל אחד לגלות את פנימיותו וחיותו – ומצד הפנימיות הרי יהודי דבר אחד עם תורה ומצוות.

זוהי גם ההסברה (בדרך אפשר) מדוע חסידות היא ההכנה לביאת המשיח, כאשר יתגלה "פנימיות עתיק": כל מדריגות ההשתלשלות, עד "חיצוניות עתיק", נותנים מקום למציאות שהינה "חוץ" לעצמותו יתברך. ולכן, גם כאשר הם מתגלים בעולם, עדיין זהו באופן שאינו שולל לחלוטין את מציאות העולם; "פנימיות עתיק" הכוונה לעצם האלקות, שמצידו אין שום מקום לדבר שהוא "חוץ" ממנו. ולכן, כאשר פנימיות עתיק מתגלה בעולמות, זהו באופן שהעולם (במציאותו) עם אלקות נעשים, כביכול, דבר אחד – "אין עוד מלבדו".

(משיחה לח"י אלול, לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 246)

עליך החובה והזכות לסיים את הפצת המעיינות!

דורנו זה, לפי כל הסימנים, הוא הדור של עקבתא דמשיחא, שבמהרה יצא מהגלות וילך לארצנו הקדושה בהגאולה האמיתית והשלימה –

...במיוחד נוגע הדבר לאלו ש"התחילו במצווה", שהתחילו לעסוק בהפצת המעיינות. ייתכן שלאחר זמן מסוים נוצרה התרשלות בעבודה, בחשבו שאפשר להשאיר זאת לשני שימשיך, והוא יעזור לו בעצה טובה וכיוצא בזה.

על כך ההוראה "התחלת במצווה גמור אותה" – כיוון שהתחלת לעסוק בעבודה של הפצת המעיינות, עליך החיוב (והזכות) להמשיכה ולגמור את העבודה [.] ובתוככי כלל-ישראל, יחד – גומרים את המצווה, מביאים וממשיכים את משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים במהרה בימינו ממש.

(לקוטי שיחות כרך יט, עמ' 104)

הצ"יון".

להתפלל לאט

מחנך חסידי – בכיתה נמוכה – רשם לעצמו שני פרטים ששמע במהלך 'יחידות' אצל הרבי:

(א) היתכן שתלמיד לא יאמר את פרשת העקידה?

(ב) להרגילם בתפילה להתפלל לאט, שכן כפי שיתרגלו עתה תושפע תפילתם במשך כל ימי חייהם!

שייך לענייני רמב"ם

בשנת תשמ"ט הורה הרבי להוציא לאור אלבום סיומי הרמב"ם. כששאלו את הרבי איך לקרוא לספר, ענה:

שייך לענייני רמב"ם ולכן צריך להיות בלשון ברורה גם להקטן בהשם, וק"ל.

ועוד ציין הרבי בקשר להוצאת הספר, הערה פשוטה המובנת ל"אנשים נשים וטף":

בכדי שכל הנ"ל יהי[ה] מעשה ממש – צריך להיות ספר מכורך מונח על שלחן ערוך ממש והשם יצליחם.

תשובה נוספת שכתב הרבי:

מוחזר בזה החומר

(שבאמת רוחניות הוא).

לפניו כדי לראותו נכנס לחדרו הק'. והנה עמדו מנין אנשים ליד הכניסה לחדר הק', והתפללו שמונה-עשרה. הרבי המתין עד שסיימו להתפלל (אחד המתפללים כשהבחין ברבי נבהל מאוד).

עוד סיפר:

"בעת ההקפות באחת השנים, היה איזה שינוי בהנהגתו של הרבי: בליל ראשון – שמיני עצרת – הייתה שמחה עצומה יותר מתמיד. היא לוותה בתנועות שונות ובלייסוף, והיה זה מחזה לא רגיל. כולם הרגישו שקורה כאן משהו מיוחד.

"בלילה השני – שמחת תורה – היתה שמחה פחות, בשונה מהרגיל בכל השנים שהסדר היה להיפך. בהתוועדות סמוכה התייחס הרבי לעניין זה (גם זה היה לפלא שהרבי נהג הנהגה מסויימת ובעצמו תמה על-כך) והסביר שמכיוון שיש יהודים שזקוקים לישועה שתבוא על-ידי שמחה, לכן אין צורך לחכות ללילה השני והיה צורך להתחיל בשמחה מיד בלילה הראשון.

מענה על מועדון ערב תורני

בד' מרחשון תשל"ח השיב הרבי על ההודעה אודות פתיחת מועדון ערב תורני ומכון ברימצוה באילת:

"ות"ח ת"ח [ותשואות-חן תשואות-חן] על הבשו"ט [הבשורות-טובות] כן יבש"ט תכה"י [=יבשר-טוב תמיד-כל-הימים] אזכיר ע[ל]

"שמח אני בהזדמנות לעשות טובה למישהו"

נימוקים לשלילת לימודים באוניברסיטה • אין צורך בתזכורות חוזרות ונשנות • האם להתגורר בבית הסבא לצורך לימודים? • פחדים עקב אי־קיום נדרים • ישועה על־ידי שמחה • מענה על פתיחת 'מועדון תורני' באילת • דוגמה להתבטלות אמיתית בפני הרבי • אוסף מרתק של מענות, הנהגות ועובדות

כמה זוויות. אחד מהם שהיה זה, כאמור, בשנת תשי"ב – שנת הנשיאות השנייה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, והרב טלושקין היה אז בגיל שיבה ומזקני וחשובי הרבנים בעולם... וזיל גמור!

מה הבעיה בלימוד באוניברסיטה?

אחד מעסקני חב"ד בארה"ק רשם לעצמו בכתב (בערך בשנת תשל"ב) נקודות מנימוקים שהשמיע הרבי ב'יחידות' מדוע אין הוא מעודד עולים חדשים להיכנס ללמוד באוניברסיטה.

- (1) הרוח והאווירה השוררים במקום.
- (2) הלימוד בתערובת.
- (3) גורם לדחיית הנישואין במספר שנים.
- (4) יוצר "מרחק" ו"קרע" בין הדור הצעיר להדור המבוגר.
- (5) והעיקר: הגישה הרווחת שם אותה מחדירים לתלמידים שכביכול החכמה האמיתית מצויה אצל אומות־העולם, ועל היהודים להתאמץ לצעוד בעקבותיהם ולחדול מלהיות בטלנים. ומי שנוהג בדומה יותר לגוי ובטלן פחות – הינו אדם משכיל ומושלם יותר, וכו'.

הצרה – הוסיף הרבי – שבין אלה הסבורים

בהזדמנות מסויימת התבטא הרבי "שמח אני בהזדמנות כמו זו לעשות טובה למישהו" (אלול תשי" – אגרות־קודש כרך ג' עמ' תכה). הסופר גרשון נוף (ז"ל) פרסם את העובדה הבאה [במכתב למערכת כפר חב"ד גליון 385 (י"א סיון תשמ"ט) עמ' 36]:

כשהגיע ר' משה אהרן גייסינסקי לניו־יורק בשנת תשי"ב, החל לחפש תעסוקה כדי להמציא טרף לביתו. באחד הימים נודע לו שהרב טלושקין יכול לסייע לו בעניין זה. בהתאם לבקשתו של רמ"א התקבל לשיחה אצל הרב טלושקין. בעודם יושבים ומשוחחים צלצל הטלפון. הרים הרב טלושקין את השפופרת אמר "הלו", ולפתע קפץ מכיסאו, ונעמד מלוא קומתו באומרו: "יע, רבי!" ("כן, רבי!"). כשסגר את הטלפון, אמר הרב טלושקין לרמ"א, שכ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש ממנו – אישית – כלומר, היה על הקו וביקש ממנו לסייע לו – לרמ"א – לקבל את המשרה שהוא היה מעוניין בה. כשסיפר רמ"א את הסיפור, הבהיר שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמנם ידע שהוא עומד להיפגש עם הרב טלושקין, אך לא היה כל תיאום ביניהם, ושיחת הטלפון הייתה, אפוא, הפתעה גמורה לרמ"א.

לסיפור – סיים הסופר ר' גרשון נוף – ישנם

כך ישנם גם אנשים שבחייהם הפרטיים הם שומרי תורה־מצוות, אך בנושא הנ"ל הם גורמים להתרחקות מן המקור וה"מסורת" וכו'. ועוד ציין הרבי, כי הגורמים לכך חוששים לומר זאת בגלוי, אך עושים זאת בסתר, אלא שהתוצאות, ר"ל, מדברות בעד עצמם.

לא מעשי

בהזדמנות מסויימת כתב הרבי לאחד מחשובי עסקני חב"ד בארץ־הקודש אודות רעיון מסויים: לפי מצב "עסקנות" חב"ד באה"ק ובפרט בשנה זו – איני רואה שזה מעשי.

לא צריך להזכיר שוב...

יותר מפעם אחת הדגיש הרבי כי אין זה מתפקידו להזכיר שוב כל נושא וענין; בהתוועדות ש"פ שמיני תש"נ ('התוועדות תש"נ' – כרך ג' עמ' 93) מתבטא הרבי:

הסיבה לכך שלא מזכירין ומעוררין על זה בכל הזדמנות, היא, כיון שסומכים על ההתעוררות, וה"שטורעם" שכבר נעשה בזה לפני משך זמן ואין הזמן גרמא להרעיש בכל הזדמנות על כל הענינים כולם! ובדאי שאין כל חלישות ח"ו בענין זה, ואדרבה כו' כיון שנעשה לדבר הפשוט!

כך כתב אחד השלוחים לרבי (בג' סיון של אחת השנים):

"בני... שי' בגיל 10 לומד עתה בביה"ס הדתי [מקום השליחות], וברצוני לשלוח אותו, לקראת שנת הלימודים הבאה ללמוד בתלמוד־תורה חב"ד ב... ויגור אצל הסבא ר'... שי'... האם נכון, ואבקש ברכה להצלחה בכל".

הרבי העביר חץ על המילה "האם" ומתח קו תחת המילה "נכון".

בלי נדר

מעשה באשה שכתבה לרבי על פחדים שאחזרה והיא חוששת שהדבר קשור בנדר שנדרה תקופת זמן לפני כן.

הרבי בתגובה השיב:

לכתבה אודות הנדרים – תספר לרב בעירה איך התיירו לה את הנדרים ובאם יאמר לה שנעשה כדין (או שיתיר לה הנדר, עתה כדין) אזי אין כל מקום

לפחד. והשם יתברך יצליחה. ועוד מענה של הרבי כתוספת למכתב: פשוט שכל אחד ואחת צריך לעשות תשובה בעצמו (באם עבר עבירה) ולקיים המצוות בעצמו – אלא שאפשר לעזור לו בעצה בכל זה, להתפלל עליו שיצליח וכו'.

שליח נסע בשליחות הרבי ודיווח על פעולה מסוימת, במסגרתה נאם אחד הרבנים המקומיים. הרבי העיר על הדין־וחשבון:

ר"פ [=ראשי פרקים] מהתוכן בהלכה או דרוש, מוסר?

כלומר על השליח לדווח בצורה מפורטת מתוכן הדברים אם נאמרו בתחום ההלכה, הדרוש או המוסר.

"שיסתיים הכל על־פי צדק"

מעשה באשה שנקלעה לדין־תורה. בשלב מסוים הפסיקה לתת אימון בדיינים. בצר לה כתבה לרבי והעלתה סברה שמא תתחיל דיון מחודש בבית דין אחר. הרבי שלל זאת לחלוטין, וכתב לה בין השאר:

לא להתחיל מחדש אצל מי שהוא אחר שזה נגד השכל והיושר.

הרבי שלל חשש נוסף של האישה:

וחשש שיטו הדין ח"ו – אין לזה כל יסוד.

ברכת הרבי בסיום הייתה לא כלי־כך שגרתית:

אזכיר על הציון שיסתיים הכל ע"פ צדק.

בהזדמנות נוספת ציין הרבי בנושא דומה:

בירור הטענות כו' – בודאי ימשיכו ויגמרו הרבנים שי' שהתחילו. ושלום על ישראל.

ישועה על־ידי שמחה

סיפר הרב מאיר דוד דרוקמן:

בזמן שהייתי ב'קבוצה', היה בחור אחד שכדי להתקיים שימש כספר (גוזז השערות) של הבחורים.

כשנכנס ל'יחידות' בקשר ליום הולדתו שאלו הרבי כיצד הוא מתקיים. הוא השיב לרבי: אינני מתפרנס בכבוד.

והרבי הזיל דמעות.

הרב אהרן אליעזר צייטלין ז"ל סיפר: "פעם עלה הרבי לחדרו מבית־המדרש הגדול, ואני רצתי